

VIII.

WSPÓŁDZIAŁANIE
NA RZECZ
OCHRONY PRACY

Z dniem 1 stycznia 2008 r. weszło w życie nowe rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie trybu i form współdziałania niektórych organów z Państwową Inspekcją Pracy w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz legalności zatrudnienia. Wejście w życie ww. regulacji jest naturalnym następstwem obowiązującej od 1 lipca 2007 r. nowej ustawy o PIP, która rozszerzyła kompetencje i obowiązki inspekcji pracy, a także umożliwiła inspektorom stosowanie surowszych sankcji wobec sprawców naruszeń prawa pracy. W rozporządzeniu znalazły się zatem zapisy dotyczące m.in. współdziałania z Państwową Inspekcją Pracy – wojewodów, Straży Granicznej i Służby Celnej oraz Policji w sprawach legalności zatrudnienia, w tym także cudzoziemców. W świetle przywołanych przepisów, Państwowa Inspekcja Pracy pełni rolę koordynatora działań kontrolnych podejmowanych na rzecz poprawy bezpieczeństwa pracy.

Współpraca z organami nadzoru i kontroli warunków pracy oraz innymi instytucjami działającymi w sferze ochrony pracy była w 2008 r. równie ważna jak realizacja przedsięwzięć wynikających z obowiązków państwa członkowskiego UE i umów międzynarodowych. Szczególne znaczenie miała współpraca PIP z organami władzy, w wyniku której podejmowano m.in. działania interwencyjne stanowiące szybką i bezpośrednią reakcję na sygnały o nieprawidłowościach.

W 2008 r. Państwowa Inspekcja Pracy **powiadomiła właściwe organy i urzędy o wynikach prawie 10 tys. kontroli**. Ponad 2 tys. kontroli inspektorzy pracy przeprowadzili na wniosek zainteresowanych stron. Dodać należy, że w stosunku do 2007 r. znacznie wzrosła liczba kontroli przeprowadzonych na wniosek samorządu terytorialnego (o 200%), urzędów pracy (o ok. 120%), straży pożarnej (o blisko 100%), Policji (o prawie 50%). Wspólnie z innymi organami i urzędami przeprowadzono 427 kontroli.

Współdziałanie PIP z organami władzy, organami nadzoru nad warunkami pracy oraz innymi instytucjami zajmującymi się problematyką ochrony pracy w latach 2006–2008 (dane liczbowe)

Wyszczególnienie	Kontrole wspólne			Kontrole na wniosek organu współdziałającego			Zawiadomienie o wynikach kontroli przeprowadzonej samodzielnie przez PIP		
	2008	2007	2006	2008	2007	2006	2008	2007	2006
Organy władzy wykonawczej	7	34	48	130	76	73	283	177	164
Samorząd terytorialny	19	36	13	473	156	125	1 802	2 237	304
Najwyższa Izba Kontroli	0	3	25	7	11	22	9	–	20
Wyższy Urząd Górniczy	55	55	37	5	2	1	18	44	16
Urząd Dozoru Technicznego	6	16	8	7	6	9	867	1 059	1 204
Państwowa Inspekcja Sanitarna	26	46	44	276	262	215	326	405	308
Inspekcja Ochrony Środowiska	7	6	4	14	24	13	58	61	73
Państwowy nadzór budowlany	16	33	39	29	22	16	2 364	2 339	3 068
Inspekcja Transportu Drogowego	0	10	1	7	10	15	56	37	50
Państwowa Straż Pożarna	25	30	30	33	17	13	160	170	286
Policja	220	214	113	363	247	192	450	422	379
Prokuratura	13	14	14	106	126	175	638	669	738
Urzędy Pracy	8	14	20	442	203	37	311	445	75
ZUS	25	49	12	155	161	93	1 206 +359*	1 523 +422*	310 +488*
Urząd Ochrony Konkurencji i Konsum.	0	0	0	1	3	1	1 369**	1 498**	2 057**
Razem	427	560	408	2 048	1 326	1 000	9 917 +359*	11 086 +422*	9 052 +488*

Źródło: dane PIP.

* inf. dotyczące nieprawidłowości w formularzu ZUS IWA.

** dane zostały uzupełnione o zawiadomienia skierowane przez PIP – zgodnie z ustawą o systemie oceny zgodności.

1. Współpraca z organami władzy

Na plenarnym posiedzeniu (7 lutego 2008 r.) **Sejm Rzeczypospolitej Polskiej** rozpatrzył i przyjął **Sprawozdanie Głównego Inspektora Pracy z działalności Państwowej Inspekcji Pracy w 2006 r.**

Główny Inspektor Pracy, realizując ustawowe obowiązki, przedłożył Marszałkowi **Sejmu** oraz właściwym **komisjom sejmowym** Sprawozdanie z działalności PIP za 2007 r.

Kierownictwo PIP uczestniczyło w 2008 roku w 13 posiedzeniach sejmowej **Komisji do Spraw Kontroli Państwowej**, przedstawiając następujące dokumenty i opracowania: **Sprawozdanie Głównego Inspektora Pracy z działalności Państwowej Inspekcji Pracy w 2006 r.**; **Program działania Państwowej Inspekcji Pracy na 2008 r.**; **Skuteczność realizacji funkcji kontrolnych Państwowej Inspekcji Pracy w aspekcie obowiązujących przepisów prawnych**; **Bezpieczeństwo i ochrona zdrowia osób pracujących z czynnikami chemicznymi**, w szczególności narażonych na chemiczne czynniki **rakotwórcze**; **Działania Państwowej Inspekcji Pracy w zakresie nadzoru rynku środków ochrony indywidualnej** maszyn i innych urządzeń użytkowanych w zakładach pracy; **Ocena skuteczności postępowań karnych** wszczętych po zawiadomieniach prokuratury przez Państwową Inspekcję Pracy w 2007 r.; **Przestrzeganie przepisów prawa pracy w tym bezpieczeństwa i higieny pracy w placówkach handlowych**; **Zagrożenia biologiczne** w gospodarce komunalnej w świetle kontroli Państwowej Inspekcji Pracy w latach 2006–2007; **Przestrzeganie przez pracodawców przepisów prawa pracy w zakresie wypłaty wynagrodzeń za pracę** i innych świadczeń ze stosunku pracy w latach 2005–2007; **Sprawozdanie z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2007 r. w części dot. Państwowej Inspekcji Pracy**; **Analiza wyników kontroli legalności zatrudnienia i innej pracy zarobkowej** przeprowadzonych od 1 lipca 2007 r.; **Przestrzeganie przepisów o czasie pracy**, ze szczególnym uwzględnieniem czasu pracy w **bankach i firmach transportowych** w latach 2006–2007 oraz w pierwszej połowie 2008 roku; **Sprawozdanie Głównego Inspektora Pracy z działalności Państwowej Inspekcji Pracy w 2007 r.**; **Bezpieczeństwo i higiena pracy w rolnictwie**; **Bezpieczeństwo pracowników narażonych na hałas i drgania mechaniczne**; **Działania Państwowej Inspekcji Pracy w zakresie prewencji wypadków przy pracy**; **Program działania Państwowej Inspekcji Pracy na 2009 rok.**

Przedstawiciele PIP uczestniczyli ponadto w 45 posiedzeniach pozostałych **sejmowych komisji, podkomisji i komisji nadzwyczajnych** rozpatrujących tematy dotyczące warunków pracy oraz przestrzegania

przepisów prawa pracy. Ponadto uczestniczyliśmy w 9 posiedzeniach **komisji senackich**.

Współpraca okręgowych inspektorów pracy z **parlamentarzystami** skupiała się przede wszystkim na omawianiu problemów dotyczących ochrony pracy w poszczególnych województwach i regionach; omawianiu wyników działalności OIP w 2007 r.; zapoznawaniu zainteresowanych parlamentarzystów z programem działania inspekcji oraz tematami realizowanymi tylko w poszczególnych okręgach; rozpatrywaniu zgłoszonych przez parlamentarzystów skarg i interwencji.

Główny Inspektor Pracy wraz z zastępcami, uczestniczył w posiedzeniach **Rady Ochrony Pracy**, podczas których przedstawiano informacje i opracowania dot. wyników działalności PIP. W roku 2008 prezentowano na posiedzeniach Rady następujące materiały: **Bezpieczeństwo pracy w transporcie wewnątrzzakładowym**, ze szczególnym uwzględnieniem użytkowania **wózków jezdniowych i przenośników**; **Przestrzeganie przepisów prawa pracy, w tym bezpieczeństwa pracy, w podziemnych zakładach górniczych** oraz w firmach świadczących usługi górnicze w podziemnych zakładach górniczych.; **Bezpieczeństwo i higiena pracy pracowników zatrudnionych przy urządzeniach zasilanych gazem LPG**; **Rozpatrywanie skarg i wniosków** napływających do Państwowej Inspekcji Pracy w latach 2005–2007; **Przestrzeganie przepisów prawa pracy, w tym bezpieczeństwa i higieny pracy w placówkach handlowych**; **Przestrzeganie przepisów o czasie pracy w placówkach ochrony zdrowia**; **Analiza wyników kontroli agencji zatrudnienia**; **Analiza wyników kontroli legalności zatrudnienia i innej pracy zarobkowej obywateli polskich oraz cudzoziemców**; **Analiza wyników kontroli legalności zatrudnienia pracowników na umowy cywilno-prawne**; **Bezpieczeństwo i higiena pracy w rolnictwie**; **Wypadki przy pracy i choroby zawodowe rolników**, ich przyczyny i okoliczności; **Przestrzeganie przepisów o czasie pracy**, ze szczególnym uwzględnieniem czasu pracy w **firmach transportowych**; **Bezpieczeństwo i higiena pracy kierowców**; **Analiza przyczyn wypadków przy pracy w aspekcie ich profilaktyki**.

Warto wspomnieć, że członkowie Rady Ochrony Pracy podczas wyjazdowego posiedzenia w Sobkowie w woj. świętokrzyskim mieli możliwość nie tylko zapoznać się z informacjami przewidzianymi w porządku posiedzenia Rady, ale również odwiedzić gospodarstwo rolne nagrodzone w konkursie zorganizowanym przez PIP.

Główny Inspektor Pracy w ramach ustawowych zadań, przedstawił **Radzie Ochrony Pracy** roczne Sprawozdanie z działalności Państwowej Inspekcji Pracy w 2007 r. oraz program działania Państwowej Inspekcji Pracy na 2009 r.

Sprawozdanie z działalności Państwowej Inspekcji Pracy za 2007 r. przekazane zostało, wzorem lat poprzednich, **Prezesowi Rady Ministrów**, wszystkim **urzędowi administracji rządowej i centralnej, organom nadzoru i kontroli oraz placówkom naukowo-badawczym i bibliotekom**.

Współpraca z **Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej** zasługuje na szczególną uwagę, dotyczy bowiem dwóch obszarów – międzynarodowego (w zakresie realizacji międzynarodowych umów i konwencji, w tym konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy) oraz krajowego – obejmującego wymianę informacji na temat przestrzegania przepisów prawa pracy, ze szczególnym uwzględnieniem przepisów Kodeksu pracy oraz opiniowaniu projektów aktów prawnych.

W roku 2008 Państwowa Inspekcja Pracy zawarła **trzy nowe porozumienia o współpracy**, a mianowicie:

- Porozumienie z Komendantem Głównym Straży Granicznej w sprawie zasad współdziałania Państwowej Inspekcji Pracy i Straży Granicznej;
- Porozumienie w sprawie współdziałania w zakresie ochrony pracy ze Związkiem Rzemiosła Polskiego;
- Porozumienie o współpracy w zakresie kształtowania bezpiecznych warunków pracy z Centralnym Instytutem Ochrony Pracy – Państwowym Instytutem Badawczym.

Poszerzenie zakresu współpracy PIP z wojewodami, marszałkami województw, starostami, wojewódzkimi i powiatowymi urzędami pracy, Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, Strażą Graniczną, Służbą Celną, Policją i Prokuraturą, w ocenie PIP służy lepszemu wykorzystywaniu posiadanych informacji i danych.

Realizując ustawowe zadania, okręgowi inspektorzy pracy przekazali roczne sprawozdania z działalności okręgów wojewodom i marszałkom województw.

Współpraca z **województwami** w roku 2008 dotyczyła przede wszystkim bezpieczeństwa pracy w rolnictwie i budownictwie, ze zwróceniem szczególnej uwagi na bezpieczeństwo dzieci w czasie prac żniwnych.

W wielu województwach okręgowi inspektorzy pracy uczestniczyli w posiedzeniach **wojewódzkich komisji dialogu społecznego**, przedstawiając problemy ochrony pracy występujące w regionie.

Na podkreślenie zasługuje **wzrastające zainteresowanie przedstawicieli lokalnych samorządów problemami ochrony pracy**, a w szczególności warunkami pracy w zakładach, których organem założycielskim są samorządy. W kilku województwach okręgowi inspektorzy pracy przedstawiali ocenę dotyczącą stanu przestrzegania przepisów prawa pracy – wynikającą z bieżącej działalności PIP, na sesjach sejmików.

Współpraca z organami władzy samorządowej dotyczyła także problematyki przestrzegania prawa pracy w małych zakładach, ze szczególnym uwzględnieniem problemów czasu pracy i wynagrodzeń; informowania młodzieży o obowiązkach pracodawców; spotkań prewencyjnych z przedstawicielami placówek oświatowych poszczególnych gmin; działań na rzecz ograniczenia nielegalnego zatrudnienia; likwidacji azbestu w gospodarstwach indywidualnych oraz ochrony zdrowia rolników pracujących w kontakcie ze środkami chemicznymi; organizowania w szkołach konkursów nt. praw i obowiązków pracowników i pracodawców. Zwrócić należy uwagę na fakt, że coraz częściej władze samorządowe aktywnie uczestniczą w działaniach PIP na rzecz popularyzacji bezpiecznych warunków pracy jako współorganizatorzy (zwłaszcza konkursów i pogadanek adresowanych do pracowników młodocianych i młodzieży).

Przedstawione powyżej tematy, to zagadnienia dominujące we współpracy z władzami samorządowymi, istotne przede wszystkim ze względu na aspekt prewencyjny.

Nie sposób także nie wspomnieć o kontynuowaniu w 2008 r. wspólnych działań z samorządami na rzecz zapewnienia bezpiecznych warunków pracy na budowach „EURO-2012”.

2. Współpraca z organami nadzoru i kontroli warunków pracy

Główny Inspektor Pracy i okręgowi inspektorzy pracy informowali kierownictwo **Najwyższej Izby Kontroli** oraz jej delegatur o programie działania inspekcji na 2008 r., a także przekazali sprawozdania z działalności PIP i jej jednostek w 2007 r. Podobnie jak w latach ubiegłych, urzędy wymieniały się informacjami o przestrzeganiu przepisów prawa przez pracodawców, zwłaszcza o przypadkach drastycznego ich łamania. Na wniosek NIK terenowe organy inspekcji pracy przeprowadzały kontrole pracodawców.

W październiku 2008 r. w Bełchatowie odbyło się spotkanie kierownictw PIP i **Wyższego Urzędu Górniczego**, na którym Główny Inspektor Pracy przedstawił – na podstawie wyników kontroli PIP – ocenę bezpieczeństwa pracy i prawnej ochrony pracy w kopalniach odkrywkowych węgla brunatnego. Spotkania kierownictw okręgowych inspektoratów pracy z kierownikami okręgowych urzędów górniczych odbyły się także m.in. w Katowicach i we Wrocławiu. Omawiano na nich wyniki wspólnych kontroli przeprowadzonych w 2008 r. w zakładach górnictwa węglowego i miedziowego oraz w zakładach pracujących na rzecz kopalń. Kontakty robocze utrzymywane były na bieżąco pomiędzy inspektorami pracy z sekcji nadzoru górnictwa, a inspektorami OUG. Dotyczyły m.in. wspólnych oględzin miejsc wypadków, ustaleń okoliczności

i przyczyn śmiertelnych, ciężkich i zbiorowych wypadków przy pracy zaistniałych na stanowiskach pracy podlegających nadzorowi OUG, wspólnych kontroli tematycznych, prowadzonych na podstawie wcześniejszych uzgodnień oraz informowania się o stwierdzonych naruszeniach, które regulowano zgodnie z właściwościami każdego ze współpracujących urzędów. Przedstawiciel PIP uczestniczył także w pracach Komisji Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie.

W 2008 r. współpracę z organami **Urzędu Dozoru Technicznego** prowadzono zgodnie z porozumieniem podpisanym w lipcu 2007 r. Główny Inspektor Pracy wziął udział w Jubileuszowym XV Krajowym Forum Konsultacyjnym Urzędów Ciśnieniowych, które odbyło się w grudniu 2008 r. W pracach Krajowych Forów Konsultacyjnych (maszynowym, urządzeń ciśnieniowych oraz dźwigowych) na bieżąco uczestniczyli przedstawiciele PIP. W ciągu roku inspektorzy pracy informowali Urzędy Dozoru Technicznego o stwierdzonych podczas kontroli naruszeniach przepisów o dozorcze technicznym, w szczególności dotyczących: stanu technicznego urządzeń poddozorowych, eksploatacji przez pracodawców urządzeń podlegających dozorowi technicznemu bez zgody tego organu lub wbrew jego decyzji, dopuszczania do obsługi i konserwacji urządzeń osób nieposiadających wymaganych uprawnień. Ścisłe współpracowano także w zakresie *oceny zgodności* wyrobów podlegających *dyrektywom nowego podejścia*. Inspektorzy dozoru technicznego przekazywali organom PIP informacje o urządzeniach poddozorowych, które nie spełniały wymagań zasadniczych; zaś inspektorzy pracy podejmowali w ramach nadzoru rynku stosowne działania kontrolno-nadzorcze. Ponadto przedstawiciel Głównego Inspektoratu Pracy, we wrześniu 2008 r., uczestniczył w konferencji organizowanej przez UDT, a dotyczącej bezpieczeństwa dźwigników samochodowych.

Realizując postanowienia *ustawy z 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności*, Główny Inspektor Pracy przekazał **Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów** roczne sprawozdanie z działalności w 2007 r., plany kontroli PIP na 2008 r. w obszarze *nadzoru rynku* oraz pełną dokumentację z kontroli wyrobów (wprowadzonych do obrotu lub oddanych do użytku) oraz prowadzonych w tym zakresie postępowań. Przedstawiciele PIP uczestniczyli w bieżących pracach powołanego przez Prezesa UOKiK Komitetu Sterującego ds. Nadzoru Rynku. Inspektorzy pracy, na wniosek Prezesa UOKiK, prowadzili także kontrole w zakresie zgodności wyrobów z *wymaganiami zasadniczymi*. Przedstawiciele PIP uczestniczyli w roboczych spotkaniach grup ekspertów UE ds. nadzoru rynku dotyczących dyrektyw: dla środków ochrony indywidualnej (nr 89/686/EWG) i dla maszyn (nr 98/37/WE). Ponadto inspektorzy pracy,

zgodnie z wnioskami **urzędów celnych**, sporządzali opinie o wyrobach importowanych z krajów spoza Europejskiego Obszaru Gospodarczego (wadliwych wyrobów nie dopuszczono na obszar RP lub zostały one wprowadzone po usunięciu stwierdzonych niezgodności z zasadniczymi wymaganiami dot. bhp).

Współpraca z **Państwową Inspekcją Sanitarną** odbywała się zgodnie z podpisanym porozumieniem o współdziałaniu. W 2008 roku przedstawiciele PIP uczestniczyli w prowadzonym przez PIS Chemicznym Forum Współpracy Organów dotyczącym nowej polityki chemicznej. Na spotkaniach forum ustalona została strategia nadzoru nad chemikaliami przez organy i jednostki odpowiedzialne za wdrażanie nowych przepisów unijnych REACH i GHS. Ponadto inspektorzy pracy informowali terenowe organy PIS m.in. o: braku badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy; niewykonaniu prawomocnych decyzji PIS; nieprawidłowościach stwierdzonych w czasie kontroli zakładów pracy, zwłaszcza w zakresie wymogów sanitarnych dot. pomieszczeń higienicznosanitarnych; stosowaniu preparatów niebezpiecznych nieposiadających prawidłowego oznakowania oraz użytkowaniu nieprawidłowych kart charakterystyki substancji chemicznych. Inspektorzy PIS przekazywali inspektorom pracy protokoły z pomiarów czynników szkodliwych, informowali m.in. o wydanych decyzjach dot. chorób zawodowych, o nieprawidłowościach w wykonywaniu prac związanych z usuwaniem azbestu.

Współpracowano także w zakresie wydawania decyzji w sprawie odstępstw od wymogów przepisów dot. pomieszczeń stałej pracy, pracy w pomieszczeniach usytuowanych poniżej poziomu otaczającego terenu oraz stosowania w pomieszczeniach wyłącznika oświetlenia elektrycznego.

Realizując postanowienia porozumienia o współpracy, między PIP a **Państwową Strażą Pożarną**, inspektorzy pracy współpracowali z funkcjonariuszami PSP podczas kontroli zakładów stwarzających duże zagrożenia pożarowe i wybuchowe, m.in. zakładów, w których występowało zagrożenie poważną awarią przemysłową z udziałem niebezpiecznych substancji chemicznych; zakładów charakteryzujących się występowaniem w procesach produkcyjnych dużych ilości niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych. Przedstawiciele PSP informowani byli także o zagrożeniach pożarowych w zakładach pracy, o braku prawidłowego sprzętu gaśniczego, o niewłaściwym oznakowaniu dróg i wyjść ewakuacyjnych w obiektach przemysłowych i budynkach, o użytkowaniu instalacji elektrycznych w sposób stwarzający zagrożenie pożarem, nieprawidłowych warunkach stosowania i magazynowania substancji chemicznych o właściwościach żrących i łatwopalnych. Inspektorzy pracy oraz funkcjonariusze Pań-

stwowej Straży Pożarnej prowadzili wspólne szkolenia dla pracodawców, na których omawiane były zagadnienia bezpieczeństwa pracy i ochrony przeciwpożarowej.

Stosownie do zawartego porozumienia, przedstawiciele PIP informowali organy **Inspekcji Transportu Drogowego** o nieprawidłowościach stwierdzonych podczas kontroli firm transportowych, w szczególności dotyczących nieprzestrzegania przepisów o transporcie materiałów niebezpiecznych (ADR), przepisów o czasie pracy kierowców oraz o nieprawidłowościach związanych z kwalifikacjami zawodowymi kierowców. Inspektorzy pracy uczestniczyli również w okresowych akcjach promocyjnych, organizowanych przez inspektorów ITD oraz funkcjonariuszy Policji na rzecz zwiększania bezpieczeństwa na drogach publicznych. Zgodnie z ustaleniami kierownictw obu urzędów, przyjętymi w 2008 r. w związku z wdrażaniem *Krajowej Strategii Kontroli przepisów w zakresie czasu pracy, przerw i odpoczynku kierowców*, inspektorzy PIP w 2009 r. w szerszym niż dotychczas zakresie kontrolować będą problematykę czasu pracy kierowców. Kontrole odbywać się będą w bazach transportowych u pracodawców.

Współpraca PIP z **Inspekcją Ochrony Środowiska** dotyczyła w szczególności zakładów stwarzających duże zagrożenia dla środowiska, w tym zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Współpracowano także w zakresie eliminacji emitowanego przez urządzenia produkcyjne ponadnormatywnego hałasu i pyłów oraz gospodarki niebezpiecznymi chemicznymi odpadami. Inspektorzy pracy informowali o przypadkach prowadzenia – bez wymaganego zezwolenia – działalności z zakresu gospodarki odpadami i wodno-ściekowej oraz o nieprawidłowościach związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest. Informowano się także o wynikach kontroli zakładów, w których stosowane są duże ilości chemicznych substancji niebezpiecznych. Prowadzone były wspólne kontrole tych zakładów. Przedstawiciel PIP – w ramach ww. Chemicznego Forum Współpracy Organów dotyczącego nowej polityki chemicznej – przeprowadził szkolenia dla wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska nt. regulacji REACH.

Współpraca z terenowymi urzędami **nadzoru budowlanego** prowadzona była zarówno podczas dokonywania odbiorów inwestycyjnych, kontroli placów budów, jak i rutynowych kontroli stanu technicznego obiektów budowlanych i pomieszczeń pracy. Większość pism, które wysyłało do organów nadzoru budowlanego zawierała informacje o wniesieniu uwag lub sprzeciwu (bądź o ich braku) w związku z przekazywaniem do użytkowania nowo wybudowanych lub przebudowanych zakładów

pracy. Pozostałe dotyczyły innych nieprawidłowości – związanych z bieżącą eksploatacją obiektów budowlanych – stanowiących naruszenie przepisów Prawa budowlanego i przepisów wykonawczych. Dotyczyły one m.in. zmiany sposobu użytkowania obiektu budowlanego – bez decyzji właściwego organu nadzoru budowlanego, barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej, braku: książek obiektu budowlanego, przeglądów stanu technicznego, pomiarów sprawdzających prawidłowość działania instalacji elektrycznej i wentylacyjnej, a także braku odpowiednich kwalifikacji osób sprawujących funkcje techniczne w budownictwie. Współpracowano również przy ustalaniu przyczyn i okoliczności katastrof budowlanych zaistniałych na terenie zakładów pracy.

3. Współpraca z innymi instytucjami i organizacjami zajmującymi się problematyką ochrony pracy

W 2008 r. kontynuowano współpracę z **Zakładem Ubezpieczeń Społecznych** w zakresie wspólnych inicjatyw i działań prewencyjnych podejmowanych dla przeciwdziałania nielegalnemu zatrudnieniu, eliminacji zagrożeń wypadkowych i chorobowych oraz obniżania poziomu ryzyka zawodowego w procesach pracy. Współpraca ta polegała w szczególności na wzajemnym przekazywaniu informacji o nieprawidłowościach stwierdzonych podczas kontroli. W pismach kierowanych do ZUS informowano przede wszystkim o niedopełnieniu obowiązku zgłoszenia pracownikom do ubezpieczenia społecznego, naliczenia i odprowadzenia składek na ubezpieczenie oraz na Fundusz Pracy, a także zanizaniu podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne. Pisma kierowane przez ZUS do PIP podejmowały głównie sprawy dot. ustalenia, czy charakter pracy osób zatrudnionych w ramach umów cywilnoprawnych nosi cechy stosunku pracy. Inspektorzy PIP podczas kontroli sprawdzali także poprawność informacji składanych do ZUS przez pracodawców, na *formularzach ZUS IWA* – zawierających dane dla ustalenia składki na ubezpieczenie wypadkowe; w przypadkach stwierdzenia nieprawidłowych danych informowano ZUS. Prowadzono także wspólne kontrole.

Wspólne działania z **Kasą Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego**, obejmowały zwłaszcza: szkolenia z zakresu problematyki bhp dla rolników oraz uczniów szkół o profilu rolniczym, szkół podstawowych i gimnazjów położonych na terenach wiejskich; wizytacje pracowni; organizację wystaw i pokazów promujących nowoczesne, bezpieczne maszyny i sprzęt rolniczy podczas imprez o charakterze masowym; organizację konkursów z zakresu znajomości problematyki bhp dla

rolników, uczniów szkół rolniczych, podstawowych i gimnazjów; prowadzenie wspólnych stoisk promocyjnych na organizowanych imprezach masowych. Niektóre z tych działań realizowano także przy współpracy *wojewódzkich komisji do spraw bezpieczeństwa i higieny pracy w rolnictwie*. Utrzymywane były stałe robocze kontakty pomiędzy inspektorami pracy zajmującymi się problematyką rolnictwa, a specjalistami z zakresu prewencji wypadkowej KRUS.

Przedstawiciel PIP uczestniczył w prowadzonych przez KRUS pracach komisji kwalifikującej maszyny i urządzenia rolnicze do oznaczenia „Znakiem Bezpieczeństwa KRUS” oraz w akcjach informacyjno-promocyjnych dotyczących użytkowania bezpiecznych maszyn i urządzeń rolniczych.

W ramach współpracy z **Agencją Nieruchomości Rolnych** oraz ze Związkiem **Zawodowym Pracowników Rolnictwa**, przedstawiciele PIP uczestniczyli w organizacji konkursu „Bezpieczne Gospodarstwo Rolne” adresowanego do dzierżawców prowadzących gospodarstwa rolne.

Współpraca z **urzędami pracy** polegała przede wszystkim na uzyskiwaniu od urzędów informacji o pozostawianiu pracowników w rejestrze osób bezrobotnych poszukujących pracy, w związku z prowadzonymi przez inspektorów pracy kontrolami dot. zagadnień legalności zatrudnienia; informowaniu urzędów pracy o nieprawidłowościach stwierdzonych podczas kontroli, szczególnie o podjęciu pracy zarobkowej przez osoby pozostające w rejestrze bezrobotnych osób poszukujących pracy bez zawiadomienia o tym fakcie właściwego urzędu pracy oraz o niepowiadomieniu właściwego urzędu przez pracodawcę o zatrudnieniu osób posiadających status bezrobotnego. Inspektorzy pracy przeprowadzali kontrole na wniosek urzędów pracy, utrzymywali robocze kontakty z ich przedstawicielami oraz uczestniczyli w organizowanych przez urzędy imprezach – prowadząc stoiska informacyjne oraz udzielając porad prawnych. Przeprowadzono także kilka wspólnych kontroli.

Współpraca z **Policją** dotyczyła zwłaszcza zwalczania przestępstw i wykroczeń przeciwko prawom pracownika, wyjaśniania przyczyn wypadków przy pracy oraz problematyki legalności zatrudnienia. Funkcjonariusze Policji zapewniali, w niezbędnych przypadkach, bezpieczeństwo kontrolującym inspektorom pracy. Inspektorzy pracy na wniosek Policji przeprowadzali kontrole zakładów pracy.

Od kilku lat dobrze układa się współpraca niektórych okręgowych inspektoratów pracy z **wojewódzkimi ośrodkami medycyny pracy** polegająca na szybkim przekazie informacji o nieprawidłowościach i podjętych w związku z tym działaniach oraz wspólnie prowadzonych akcjach informacyjno-prewencyjnych, a także narad i konferencji (np. konferencje poświęcone szeroko rozumianej profilaktyce zdrowotnej pracowników oraz aktywizacji zawodowej osób

starszych). Wielokrotnie miały też miejsce spotkania przedstawicieli i kierownictw obu instytucji.

Na podkreślenie zasługuje również udział przedstawicieli PIP w konferencjach, seminariach, szkoleniach, spotkaniach, targach i konkursach poświęconych różnorodnym aspektom ochrony pracy, organizowanych m.in. przez: Ogólnopolskie Stowarzyszenie Pracowników Służby BHP; Kuratorium Oświaty; Związek Rzemiosła Polskiego; Federację Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych – Naczelną Organizację Techniczną; Ochotnicze Hufce Pracy; ośrodki doradztwa rolniczego; Kościół.

Prowadzono także kontrole na wniosek m.in. urzędów skarbowych, urzędów celnych i straży granicznej.

4. Współpraca z placówkami badawczymi i uczelniami oraz udział w konferencjach i seminariach dot. problematyki ochrony pracy

Przedstawiciele PIP uczestniczyli w kampanii informacyjno-promocyjnej pt. „Mniej dźwigaj – kręgosłup masz tylko jeden”, organizowanej – w ramach Europejskiego Tygodnia Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy – w jednostkach handlowych oraz na placach budów. Krajowym koordynatorem tej kampanii, organizowanej przez Europejską Agencję Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy w Bilbao, był **Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy**.

W ramach Europejskiej Kampanii Informacyjnej na rzecz Oceny Ryzyka Zawodowego – adresowanej do przedstawicieli sektora budowlanego – we wrześniu 2008 r. w Olsztynie odbyła się konferencja nt. „Praktycznych aspektów oceny ryzyka zawodowego przy robotach budowlanych”. Konferencja została zorganizowana z inicjatywy **Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Pracowników Służby BHP**, przy udziale Centralnego Instytutu Ochrony Pracy – Państwowego Instytutu Badawczego i Okręgowego Inspektoratu Pracy w Olsztynie.

Podobnie jak w latach ubiegłych, przedstawiciele PIP uczestniczyli w odbiorach prac naukowo-badawczych prowadzonych przez pracowników CIOP-PIB i innych ośrodków naukowo-badawczych – w ramach III etapu wieloletniego programu krajowego pn. „Dostosowanie warunków pracy w Polsce do standardów UE”.

W maju 2008 r. odbyła się w Krakowie, zorganizowana przez Katedrę Prawa i Polityki Społecznej **Uniwersytetu Jagiellońskiego**, Ogólnopolska Konferencja „Informowanie i konsultacja pracowników w prawie polskim w drugą rocznicę uchwalenia ustawy”. Zgromadziła ona około 180 osób z grona wymienionej uczelni, pracodawców, przedstawicieli organów nadzoru. W trakcie konferencji czynny był punkt informacyjny PIP, w którym można było otrzy-

mać materiały informacyjne oraz udzielano porad prawnych i technicznych.

Okręgowy Inspektorat Pracy w Białymstoku, wspólnie z kierownictwem **Politechniki Białostockiej**, zorganizował w maju 2008 r. seminarium „Forum bezpieczeństwa w budownictwie”. Tematem obrad były zagadnienia dotyczące: zagrożeń przy pracach na wysokości – wnioski z kontroli PIP, sprzętu zabezpieczającego przed upadkiem z wysokości (indywidualnego i zbiorowego), medycznych aspektów kwalifikowania pracowników do wykonywania prac na wysokości. Forum zakończył pokaz wykorzystania środków ochrony indywidualnej i zbiorowej oraz innych zabezpieczeń przed upadkiem z wysokości.

W październiku 2008 r. przedstawiciel PIP uczestniczył w VII Międzynarodowej Konferencji „Ochrona człowieka w morskim środowisku pracy”, zorganizowanej przez **Akademię Morską** w Szczecinie, na której wygłosił referat nt.: „Ocena krajowych aktów prawnych dotyczących warunków pracy i życia na morskich statkach handlowych”.

W październiku 2008 r. w **Inście Medycyny Wsi** w Lublinie odbyło się XV Międzynarodowe Seminarium Ergonomii, Bezpieczeństwa i Higieny Pracy w Rolnictwie pt.: „Zagrożenia układu mięśniowo-szkieletowego pracowników rolnictwa”. Przedstawiciel PIP wygłosił referat omawiający wyniki kontroli dotyczących zawodowego narażenia podczas wykonywania prac transportowych w rolnictwie.

Przedstawiciele PIP uczestniczyli także w organizowanych podczas targów i wystaw w Poznaniu oraz w Sosnowcu konferencjach naukowych dotyczących promocji zagadnień bezpiecznej pracy, bezpiecznej obsługi maszyn i urządzeń oraz zagadnień nadzoru rynku. Podczas targów prowadzone były stoiska informacyjne, na których udostępniano broszury i ulotki propagujące bezpieczną pracę oraz udzielane były porady prawne i techniczne.

Podobnie jak w latach poprzednich, okręgowi inspektorzy pracy przekazali rektorom wyższych uczelni sprawozdania z działalności w 2007 r.

5. Współpraca z mediami

Okres sprawozdawczy był kolejnym rokiem doskonalenia polityki informacyjnej urzędu opartej na pełnej otwartości wobec środków masowego przekazu – niezwykle ważnego partnera Państwowej Inspekcji Pracy. Rozległa, wielopłaszczyznowa współpraca z mediami pozwoliła bowiem kreować bardzo pożądaną z punktu widzenia publicznego dobra wizerunek PIP jako organu skutecznego w rozwiązywaniu problemów z zakresu praworządności w stosunkach pracy. Pozwoliła ponadto – co szczególnie warto podkreślić – ze względu na aspekt prewencyjny – wpływać na postawy odbiorców poprzez uświa-

damianie im społecznych i ekonomicznych skutków łamania prawa pracy. Służyły temu zarówno codzienne kontakty z dziennikarzami, jak i inspirowanie mediów do podejmowania najważniejszych zagadnień, wynikających z realizacji ustawowych zadań urzędu. Inspekcja natychmiast reagowała na każdy sygnał o nieprawidłowościach wskazywanych przez dziennikarzy. Z kolei jej najlepsi specjaliści cały czas byli do dyspozycji przedstawicieli mediów, służąc fachowymi informacjami, wyjaśnieniami i komentarzami z zakresu prawa pracy.

Stale kontakty z mediami, zarówno na szczeblu głównego, jak i okręgowych inspektoratów pracy, zaowocowały w roku sprawozdawczym ok. **7 tysiącami publikacji prasowych** przedstawiających działania kontrolno-nadzorcze i prewencyjne Państwowej Inspekcji Pracy. Tematyka ta była również obecna w elektronicznych środkach masowego przekazu. Centralne oraz regionalne stacje radiowe i telewizyjne wyemitowały ok. **2,2 tys. audycji** z udziałem przedstawicieli inspekcji pracy. Przedstawiano rezultaty działań prowadzonych przez inspekcję i udzielano wyjaśnień dotyczących obowiązujących przepisów prawa pracy. Duże znaczenie ze względu na siłę medialnego oddziaływania miał częsty udział inspekcyjnych specjalistów w ogólnopolskich programach największych nadawców. Nastąpił ponadto znaczący wzrost liczby informacji przekazywanych przez przedstawicieli PIP za pośrednictwem portali internetowych.

To właśnie **internet** jako nowoczesny, szybki środek masowego komunikowania, coraz częściej był wykorzystywany przez inspekcję pracy do przekazu informacji z zakresu szeroko rozumianego prawa pracy i nawiązywania bliskich relacji z ich adresatami. Dużą popularnością odbiorców przekazu cieszyła się zwłaszcza forma **czatów internetowych**. Za ich pośrednictwem przedstawiciele inspekcji odpowiadali na liczne pytania internautów, wyjaśniając wątpliwości prawne, informując o działaniach urzędu, rejestrując skargi i społeczne sygnały o niekorzystnych zjawiskach w sferze ochrony pracy. Po raz pierwszy zorganizowano w roku sprawozdawczym 2 czaty na szczeblu ogólnokrajowym z udziałem głównego inspektora pracy. Kolejny rok PIP monitorowała fora internetowe, śledząc w ten sposób społeczny odbiór przekazów medialnych inspirowanych działalnością inspekcji. Czerpała z tego wnioski służące ulepszeniu wypełniania ustawowej misji i skuteczniejszemu oddziaływaniu na społeczeństwo za pośrednictwem mediów.

Tradycyjnie kontynuowane były **dyżury telefoniczne, pełnione w mediach** przez specjalistów Państwowej Inspekcji Pracy. Ta sprawdzona już forma upowszechniania znajomości prawa pracy, głównie ze względu na jej szeroką dostępność oraz wysoki poziom merytoryczny udzielanych porad, cieszy się ogromnym zainteresowaniem społecznym.

W roku sprawozdawczym pracownicy inspekcji uczestniczyli w 249 takich dyżurach zorganizowanych przez redakcje gazet, stacje radiowe, telewizyjne. W wielu okręgowych inspektoratach pracy ten rodzaj kontaktu z odbiorcami przerodził się w systematyczną współpracę inspekcji z redakcjami, a przekazywane telefonicznie odpowiedzi zamieszczane były w stałych rubrykach poradniczych, zwiększając tym samym krąg ich odbiorców.

Zainteresowanie mediów budziła nie tylko bieżąca działalność kontrolna inspekcji, ale też jej działania prewencyjne. Dziennikarze przekazywali relacje ze spotkań, uroczystości i konferencji organizowanych przez Główny Inspektorat Pracy i okręgowe inspektoraty podczas kampanii edukacyjno-prewencyjnych, takich jak: „Mniej dźwigaj”, „Bezpieczeństwo pracy w budownictwie”, „Stres w środowisku pracy”, „Młodzi pracownicy – bezpieczny start”, „Bhp w rolnictwie”, czy „Chrońmy nasze dzieci” – kampanii poświęconej bezpieczeństwu dzieci w rolnictwie. Tylko w zakresie profilaktyki rolniczej ukazało się w prasie kilkaset publikacji, w których inspektorzy pracy dzielili się swoimi obserwacjami z wizytacji gospodarstw rolników indywidualnych, zwracając przy tym szczególną uwagę na problem zapewnienia bezpieczeństwa dzieciom szczególnie w okresie prac żniwnych. Apelowal o to główny inspektor pracy. Treść jego apelu do rolników została szeroko rozpowszechniona za pośrednictwem mediów. Podobnie było w przypadku innych apeli głównego inspektora, w których zwracał

się on o przestrzeganie przepisów i zasad bezpiecznej pracy w budownictwie oraz o respektowanie w okresie przedświątecznym praw pracowniczych w dużych placówkach i sieciach handlowych.

W roku sprawozdawczym odbyło się **71 konferencji prasowych**, w tym 6 z udziałem głównego inspektora pracy. Ich tematyka obejmowała pełny zakres działalności kontrolno-nadzorczej i prewencyjnej Państwowej Inspekcji Pracy. Podczas spotkań z dziennikarzami m.in. przedstawiono wyniki kontroli na placach budowy, w zakresie pracy sezonowej dzieci i młodzieży, w zakładach branży turystycznej, w placówkach handlowych i gastronomicznych, mówiono o zagrożeniach na stacjach paliw płynnych prowadzących dystrybucję gazu płynnego propanbutan oraz w rozlewniach LPG. Dużym zainteresowaniem mediów cieszyła się konferencja, na której zaprezentowano pierwsze efekty kontroli legalności zatrudnienia – nowego zadania nałożonego na PIP ustawą z 13 kwietnia 2007 r.

Dziennikarze promowali **laureatów konkursów** organizowanych przez Państwową Inspekcję Pracy, w tym najbardziej prestiżowego „Pracodawca-organizator pracy bezpiecznej”.

Przedstawiciele mediów posiadający największe osiągnięcia w popularyzowaniu problematyki ochrony pracy zostali, zgodnie z wieloletnią tradycją, uhonorowani pod koniec roku Nagrodą Głównego Inspektora Pracy. **Wyróżnienie to otrzymało 19 dziennikarzy**, reprezentujących centralne i lokalne gazety, radio i telewizję.